

علت نام‌گذاری ابن بابویه به شیخ صدوق چیست؟/فقهی که با دعای امام زمان(عج) زاده شد

شیخ صدوق را صدوق نامیده‌اند، چرا که وی در نقل حدیث از ائمه(ع) به ویژه امام صادق(ع) و امام باقر(ع) از راه صواب خارج نشد و در فهم آن‌ها به خطا نرفت.

شیخ صدوق را صدوق نامیده‌اند، چرا که وی در نقل حدیث از ائمه(ع) به ویژه امام صادق(ع) و امام باقر(ع) از راه صواب خارج نشد و در فهم آن‌ها به خطا نرفت.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، محمد ابن بابویه ملقب به شیخ صدوق از پیشگامان علم حدیث و بزرگان جهان اسلام محسوب می‌شود، پدر ایشان از فقهای بزرگ جهان است که در دوران امام حسن عسکری(ع) و امام زمان(عج) زندگی می‌کرد، به مناسبت سالروز بزرگداشت شیخ صدوق (5 رجب - 15 اردیبهشت) بخشی از سلوک او را مرور می‌کنیم:

عمر پر برکت علی بن حسین بن بابویه از پنجاه سال می‌گذشت و هنوز فرزندی نداشت و بسیار دوست داشت که خداوند به او فرزند صالحی عنایت کند، از این رو توسط حسین بن روح که یکی از نمایندگان خاص امام زمان(عج) بود، نامه‌ای برای آن حضرت فرستاد و تقاضای دعا کرد تا خداوند، فرزند صالحی برای او بخواهد، البته پیشتر از امام حسن عسکری(ع) نیز چنین دعایی خواسته بود.

حسین بن روح همین کار را انجام داد و پاسخ امام زمان(عج) را که خطاب به علی بن بابویه صدوق اول چنین نوشته بود آورد: «ما از خداوند بزرگ برای مطلبی که خواستید دعا کردیم و به زودی دو پسر به تو روزی خواهد داد» و بعد دو پسر به نام‌های محمد(ابوجعفر) و ابوعبدالله خداوند به پدر شیخ صدوق داد که ابوجعفر محمد بن حسین بن بابویه قمی از بزرگان فقه و حدیث شیعه شد و همواره به این موضوع افتخار می‌کرد که من به دعای امام زمان(عج) متولد شدم.

البته در این باب شیخ طوسی می‌گوید: «ابن بابویه دارای سه فرزند شد، یکی اهل فقه نبود و در گوشه‌ای به عبادت و زهدورزی مشغول بود، ولی دو پسر دیگرش، محمد و حسین، فقیه و محدث شدند و از حافظه‌ای فوق‌العاده قوی بهره‌مند بودند، محمد بن علی، شیخ صدوق خود نیز سبب ولادت خویش را در کتاب «کمال‌الدین و تمام‌النعمة» آورده است. شیخ بارها می‌فرمود: «من با دعای صاحب‌الامر(عج) به دنیا آمده‌ام» و به آن افتخار می‌کرد. منابع و مصادر فراوانی در باب شیخ صدوق سخن به میان آورده‌اند و همگی این حادثه را ذکر کرده‌اند، اما تاریخ ولادت ایشان را ذکر نکرده‌اند. البته ولادت ایشان قبل از سال 305 هجری قمری نبوده، چرا که نامه صدوق پدر در این سال به ولی‌امر(عج) نگاشته شده است.

شیخ دوران طفولیت و نوجوانی خویش را در قم و در محضر پدر گذراند. صدوق پدر در سال 329 هجری یعنی سالی که به «تئاتر نجوم» (فرو ریختن ستارگان) معروف شد درگذشت، در این سال محدث بزرگ، محمدبن یعقوب کلینی رازی و نیز علی بن محمد سمری، چهارمین و آخرین نایب خاص امام زمان(عج) در غیبت صغری وفات یافتند. با آنکه پدر شیخ از راه تجارت و خرید و فروش در بازار قم روزگار می‌گذرانید، اما شیخ به راه پدر نرفت و تدریس و تعلیم را پیشه خویش کرد، شیخ در ماه رجب سال 399 به طلب و جستجوی حدیث از قم خارج شد و به سفرهای متعدد پرداخت.

شیخ صدوق به لحاظ دوره شناسی فقهی به دوره دوم که عصر محدثان نام گرفته است تعلق دارد، این دوره از حدود غیبت کبری در سال 329 هجری تا نیمه اول قرن پنجم را در بر می‌گیرد. فقهای این دوره در این روزگار و در دو شهر قم و ری می‌زیسته‌اند. در این دوره مهمترین منابع حدیثی شیعه تألیف شده است. مانند: «کافی»، «من لایحضره الفقیه»، «استبصار» و «تهذیب».

بر اساس این گزارش، شیخ صدوق تألیفات با ارزشی از خود به جای گذاشت. او 300 عنوان کتاب تألیف کرد. کتاب‌های او که در زمینه‌های مختلف نوشته شده در نهایت نیکویی و استحکام است و این خود نشانگر قدرت علمی و آشنایی گسترده او با علوم اسلامی است.

در نهایت شیخ صدوق برای جمع‌آوری احادیث امامان معصوم(ع) به شهرهای بخارا، نیشابور، طوس، اصفهان و بغداد سفر کرد. وی به دعوت وزیر دولت آل بویه به شهر ری رفت، تشکیل حوزه و کلاس درس داد و به تدریس فقه و احادیث اهل بیت(ع) مشغول شد. عاقبت این عالم بزرگوار پس از گذشت هفتاد و شش سال از عمر شریف و پربرکتش در سال 381 هجری در شهر ری دیده از جهان فرو بست. پیکر پاکش در نزدیکی مرقد مطهر حضرت عبدالعظیم(ع) مدفون شد. امروزه آرامگاهش به نام ابن بابویه در شهر ری مشهور و زیارتگاه مردم است.